

Fagazdasági Országos Szakmai Szövetség

erdészet, faipar, fakereskedelem, beszállítók

Ungarischer Verband der Forst- und Holzwirtschaft

Hungarian Federation of Forestry and Wood Industries

H-1012 Budapest, Kuny Domokos utca 13-15.

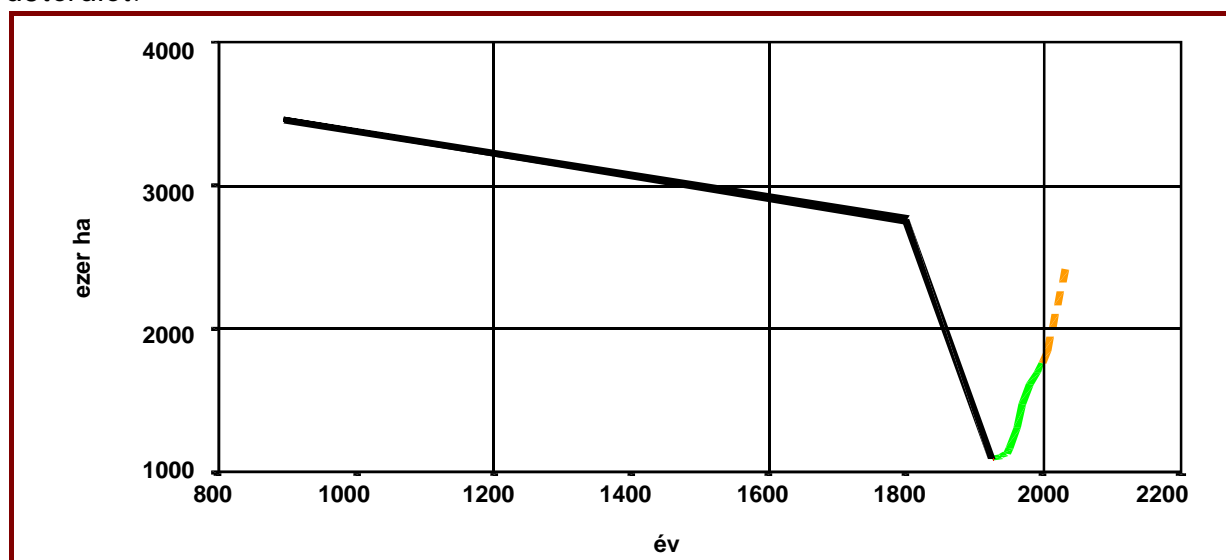
Tel: +36 (1) 355-65-39, 375-76-58 Fax: +36 (1) 202-64-49

e-mail: info@fagosz.hu homepage: <http://www.fagosz.hu>

A közösségi famarketing kialakulása, fontossága, egyes szervezetei, akciói

Az elmúlt évszázadokban Európa erdőtömege lassan csökkent. Az iparosodással, a lakosságszám növekedésével hirtelen nőtt a mezőgazdasági terület és a fa iránti igény is. Ennek következtében az erdők területe az 1700-as évek vége, 1800-as évek elejétől jelentősen csökkent. Ennek mértékét a magyar viszonyokra mutatja az alábbi ábra, amiből látható, hogy esetünkben kevesebb mint felére csökkent az erdőterület.

A második Világháború utáni újjáépítések és a gazdaság gyors növekedése következtében a faigények is erős növekedést mutattak. A hatékonyabb mezőgazdasági eljárások alapján lehetőség, a kereslet alapján pedig szükség volt jelentős erdőtelepítésekre Európa számos országában, ami a kínálatot egy idő után bővíthette.

Az ENSZ EGB Fabizottsága 1953-tól körülbelül 10 évente készülő „Európai fa trendek és prognózisok”, általában csak ETTS-nek rövidített című tanulmányaiban egymás után háromszor kiáltott forkast: a népességi, gazdasági és fa keresleti és kínálati mutatók előremetszéséből számottevő európai fahiány kialakulását prognosztizálták. Harminc év alatt háromszor is arra jutottak, hogy a számított keresletet a várható kínálat nem tudja követni. Ez azonban egyszer sem következett be.

Negyedikre, az 1986. évi ETTS IV már kiegyensúlyozott kereslet-kínálati helyzetet vetített előre a 90-es évekre és az azt követő időszakra is. A népesség, a gazdaság és az építések üteme új, lassúbb növekedési pályára állt, a gazdasági csodák elmúltak. A faiparban ugyanakkor gyorsan hódított teret a farostlemez, megjelent, majd igen gyors fejlődést mutatott a faforgácslap és új eljárások jelentek meg a cellulózgyártásban. Ezek a tűzifaigények csökkenésénél nagyobb mértékben vették fel az erdők másra nem, illetve korábban nem hasznosított választékait (rostfa, papírfa, apríték). Ugyanakkor növekvő piacot teremtettek a faeselékek hasznosításának. A technológiák fejlődésével minden fafeldolgozó iparban javult a kihozatal, a cellulóziparban pedig egyre nőtt az újrahasznosítás mértéke. Fajlagosan egyre kevesebb

friss fára volt szükség ugyanannyi végtermék előállításához. Időközben a nagy erőtelepítési programok eredményre vezettek: bővítették a kínálatot. Az egész időszakban egyszer sem volt fennakadás abban, hogy Európa más kontinensekről a mindenkori szükséges mennyiségű fát importálja. Az ETTS IV tehát kiegyensúlyozott európai fapiacról és ennek hosszabb távú várható fennmaradásáról számolt be, illetve már jelezte, hogy a faeladások érdekében egyes esetekben szükség lesz speciális programokra.

A 80-as évek végére, a 90-es évekre számos európai ország erdeiben egyre növekvő akkumuláció alakult ki: nem termeltek ki annyi fát, mint amennyi az erdőben nőtt. Mára ennek mértéke 20-40% között mozog országonként és térségenként eltérően. A sok fatakarékossági és helyettesítő program eredményre vezetett: a fém, a vasbeton és végül a műanyag is teret nyert a fa hagyományos piacain. A „korszerű anyagok” nyertek az ósdival, az ósival szemben. Egyszerre csak azon vehettük észre magunkat, hogy a vevőknek magyarázni kell azt ami természetes: miért is használjon fát a legkülönbözőbb területeken. Mivel a lakosság egyre csökkenő részaránya dolgozik a mezőgazdaságban és különösen az erdőgazdálkodásban, a nagyközönség döntő többségének az erdőkről, az ottani gazdálkodásról nincsenek, illetve nincsenek valós ismeretei. A beton, a fém és a műanyag ipari óriásainak marketing ereje - már csak a nagyobb árutömeg és érték miatt is - a fával foglalkozókét jelentősen felül múlja.

A környezettudatosság megjelenése javította a fa iránti érdeklődést, ugyanakkor a zöld mozgalmak fakitermelés ellenes, illetve korlátozó akciói is ismertté váltak. Sok cég hirdette és hirdeti ma is termékeit, hogy aki azt (fém, műanyag,...) veszi, azzal megment valahány fát a kivágástól. Így gyakran a fával szembeni negatív megítélés nagyobb publicitást kapott, mint a fa előnyös tulajdonságainak ismertetése.

Egy példa a számunkra ellenreklámra, ahol nem csak az eltérő anyagokat kínálók, de az eltérő eljárásokat kínálók is az élő fákkal takarékoskodással kívánják a szimpátiát magukhoz hangolni:

Save MONEY! - Save Trees

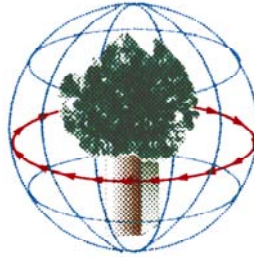
Save on Printing, Postage and Advertising Costs

DIGITAL PUBLISHING TOOLS

Ebben a helyzetben a fával foglalkozóknak rá kellett jönniük, hogy a nyilvánvaló, a természetet, hogy adott terméket fából kell készíteni - a marketing kifinomult eszköztárát hadrendbe állítva - meg kell magyarázni a vevőknek és általában a nagyközönségnek. A cégek amit lehetett megtettek saját portájukon, majd összefogva elindították a **közösségi famarketing akciókat**. Természetesen ezek országonként nagyon eltérő helyzetekből indultak, eltérő tartalmúak, szervezetűek.

European Forestry Commission
Food and Agriculture Organization

Timber Committee
Economic Commission for Europe

PUBLIC RELATIONS IN FORESTRY FAO/ECE FOREST COMMUNICATORS NETWORK

formally the
FAO/ECE TEAM OF PUBLIC RELATIONS SPECIALISTS IN THE FOREST AND FOREST INDUSTRIES SECTOR

Az ENSZ-en belül az Európai Gazdasági Bizottság Fabizottsága és a FAO Európai Erdészeti Bizottsága már évtizedek óta foglalkozik az erdővel, fával és ezek piacaival. A fenti helyzetet felismerve a két szervezet létrehozta a FAO/ECE Közös Erdészeti és Faipari PR Munkacsoportot, amelyik 1993-ban, Franciaországban tartotta első ülését, melyet azóta évente újabb ülés és több szakértői megbeszélés követ.

Akkor három területet jelöltek meg, ahol PR munkára van szükség: ❶ olyan nemzetközi ügyek, mint a tartamos gazdálkodás és a ökocímkezés (ecolabelling), ❷ nemzetközi erdészeti találkozók, valamint ❸ az 1992. évi Riói Konferencia erdészeti megállapításai. Ez a bizottság a kormányok és kormányzati tényezők munkáját hangolja össze. Az egyes országok erdészeti adminisztrációja eltérő lehet, de a negatív publicitás az erdészet és faipar minden területére hatást gyakorol.

A testületről az EGB Fabizottsának honlapján, illetve azon belül e csoport saját oldalán: <http://www.unece.org/trade/timber/pr/pr.htm> minden ülésükről beszámolók és a részvevő szakértők is megtalálhatók. Magyar részről az FVM Erdészeti Hivatala, azon belül Szedlák Tamás főtanácsos vesz részt e munkában. Az utolsó ülés Rigában volt idén májusban. Ennek jelentéséből látható, hogy e testület ma már a fával és erdővel összefüggő PR minden nemzetközi vonatkozását igyekszik átfogni.

Bár itt „csak” a famarketinről van szó, azért érdemes megemlíteni, hogy a **Fabizottság honlapján**: <http://www.unece.org/trade/timber/welcome.htm> az európai erdőgazdálkodás és faipar igen kiterjedt adat és elemzés téra található, szinte alig van olyan téma amihez ez a hely valamilyen segítséget ne tudna adni. E tudástár léte és működése is jó háttérrel ad a megalapozott faértékesítési akciókhoz.

Az **Európai Unió**, illetve a Közös Piac alapszerződése az erdők ügyével nem foglalkozott és a mai EU sem kíván közös erdészeti politikát létrehozni. Ugyanakkor az erdők ügye - a tartamos gazdálkodást is beleértve - számos közösségi politikának része. Az erdei termékekre és különösen a fára a normál versenyszabályok az érvényesek. Ugyanakkor az EU Bizottsága elkészítette és az

Európai Parlament 1998-ban elfogadta az **Európai Unió erdészeti stratégiáját**, (http://europa.eu.int/comm/agriculture/fore/comm/649_en.pdf) amely a szubszidiaritás (másodlagosság) elvén alapul. A stratégia alkalmazása nem kötelező, azonban minden, a tárgyban fontos dologban állást foglal úgy, hogy elkészítésében az érintett szakterületek szövetségei és egyéb szervezeti is véleményt mondhattak.

Az elfogadott erdészeti stratégia alapján hozták létre az EU Állandó Erdészeti Bizottságát, valamint az Erdészeti és Erdő-alapú Iparok Bizottságát. Ezzel az erdészeti és faipari ügyek az EU adminisztrációja szintjén is összefogottabbak és koordináltabbak lettek.

Erdőtanúsítás

Az erdőtanúsítás ügye nem közvetlenül famarketing akciónak indult, de végül részben azzá lett. Az FSC-t <http://www.fscoax.org> 1993-ban Mexikóban jegyezték be, a PEFC-t www.pefc.org pedig Párizsban 1999-ben hozták létre. E két nemzetközi szervezet mellett számos nemzeti és más erdőtanúsítási rendszer is létrejött, de ez a kettő a legfontosabb. A két rendszer bemutatásába és összehasonlításába itt most nincs idő és mód belefogni. Témánk szempontjából az a fontos, hogy mindkettő igen erős PR munkát folytat és amellet, hogy önmagukat propagálják, egyben az erdőről és a faanyagról is sok ismeretet továbbítanak a nagyközönség felé, ezzel javítva a fa elfogadottságát és bővítve felhasználását.

Különösen érdekes mindkét rendszer fa-lánc tanúsítása, illetve emblémahasználata, mivel a vevők előtt ezek jelennek meg a fatermékeken, illetve azok csomagolásán.

Nemzeti erdészeti adminisztrációk akciói

Európában 200-300 éve különböző mértékben törvények által szabályozott az erdőgazdálkodás, ami alapján egyre jobban kiépült az állami erdészeti adminisztráció is, részben a hatóságok, részben az állami erdőtulajdon (EU-ban 26%) működtetése révén. Ugyanez az apparátus hatást gyakorol a magántulajdonosokra (EU-ban 59%) is, például gazdálkodásuk pénzügyi, tanácsadási, oktatási és egyéb segítségével. Ezek az országoként eltérő felépítésű szervezetek is sokat tesznek azért, hogy ne csak a erdőgazdálkodóknak, hanem a nagyközönségnek is minél több ismerete legyen az erdőről és a fáról, a fa felhasználási lehetőségeiről.

Például az Osztrák Államerdészet www.oebf.at, a Német Államerdészet www.bundesforst.de, a Francia Erdészeti Hivatal www.onf.fr és lehetne sorolni tovább e nemzeti adminisztrációkat, amelyek mindegyike nagyon sokat tesz azért, hogy a nagyközönség az erdőről és a fáról minél többet tudjon.

Európai intézetek

Figyelmet érdemelnek az Európában lévő nemzetközi kutató intézetek, mint például a Finnországban működő **Európai Erdészeti Intézet**, az **EFI** <http://www.efi.fi>, illetve az Írországban székelő **EUROFORTECH** <http://www.eurofortech.com>. Az előző inkább háttér és erdészeti politikai kutatásokat végez, míg az utóbbi az erdészeti technika gyakorlati alkalmazásának elősegítésében, valamint a faépítés propagálásában jeleskedik.

Az Eurofortech szervezésében jelent meg 1995-ben a szerkezeti fa felhasználását tárgyaló két kötetes igen részletes mű a **faépítési és tervezési szokványokról** és irányelvekről oktatható formában. 19 ország 49 szakemberének közreműködésével tették „emészhetővé” a European Timber Design Code, avagy EUROCODE 5 nevű szokványt. Azt látták azonban, hogy hiába próbálják az építésszeknek a lehető legjobban elmagyarázni a faépítés rejtelseit, mégis nagyon sokan közülük idegenkednek a fa használatától. Hiába az elméleti könyvek, szükség van a jó, példának állítható kész épületekre is, amelyeken az összes tervezési és kivitelezési részlet probléma és annak megoldása is bemutatható. Az **ARCHIWOOD** projektjük (2001. eleje) keretében ezért 7, különböző országokban lévő fa épületet mutattak be CD-n feldolgozva nagyon részletesen dokumentálva a designt, a koncepciót, a statikai, tűzvédelmi és egyéb megoldásokat. Sok nagyfelbontású kép és autocad-ban készített teljes részletességű rajz teszi még élvezetesebbé a dokumentációt. E munka

folytatása az **ARCHIWOOD-Online**, amelynek célja, hogy további épületek dokumentációi is elkészüljenek, valamint mindez az ismeret ne csak CD-n, hanem az interneten keresztül is fogyasztható legyen és a nemzeti felhasználást további nyelvek fordításba felvétele is segítse. (Ebben a munkában Magyarország részéről a FAGOSZ vesz részt.) További programjaik a kutatási, fejlesztési, oktatási eredmények minél hatékonyabb gyakorlatba eljuttatását igyekeznek elősegíteni.

Igaz nem csak európai intézmény, de ausztriai központtal működik az **Erdészeti Kutatóintézetek Nemzetközi Szövetsége, a IUFRO** <http://iufro.boku.ac.at>, amely sok más intézethez képest talán a legnagyobb múltra tekint vissza, hiszen 1892-ben alapították.

Európai föderatív szövetségek és ezek nemzeti tagszövetségei

Az egyes nemzeti szakmai szövetségek közül országonként eltérően, több is már a Világháborúk előtt is működött. Szerepük a 40-es évek végén az újjáépítés szervezésében, a gazdaság talpra állításában erősen felértékelődött, sok mai szövetség, illetve föderáció akkoriban jött létre. A CEI-Bois idén, az UEA tavaly lett 50 éves.

Az **Erdőtulajdonosok Európai Szövetsége, a CEPF** www.cepf-eu.org a magántulajdonú erdőgazdálkodók nemzeti szövetségeit fogja össze. 12 millió családi erdőgazdálkodó van Európában, e szervezet főleg az ő érdekeiket szolgálja és lobbizik értük az EU Bizottságnál és nemzetközi szinten. Magyarországról a MEGOSZ tagja e szervezetnek.

Az **Európai Faipari Szövetség, a CEI-Bois** www.cei-bois.org gyakorlatilag minden faipari tevékenységet összefog, nemzeti szövetségek és európai szakmai föderációk a tagjai. A szervezet erős elkötelezettsége, hogy a faanyag bővülő felhasználást segítse. Idén márciusban megrendezték az első Európai Fa Napot, amelynek fő témája a fa propagálása volt. E szervezetnek Magyarországról a FAGOSZ a tagja.

Az **Európai Bútoripari Szövetség, az UEA** <http://www.ueanet.org> ugyanakkor erősebben a funkció felől közelít a termékhez. Bútort sokféle anyagból lehet készíteni, bármelyiket is választja a gyártó, a lényeg, hogy a vevőnek tetszik-e a design és teljesíti-e az elvárt funkciót. Az EU szintjén ugyanakkor a gyártott forgácslap mintegy felét, a fűrészáru egy-ötödét és az MDF majdnem egészét a bútoripar használja fel, tehát mégis az összes anyagfeleség gyártói közül a bútornak a fával a legszorosabb a kapcsolata. E szervezetnek Magyarországról a Bútorszövetség a tagja.

A faépítés propagálása

Holzabsatzfond, a német Faértékesítési Alap, rövidítve: HAF

http://www.haf.de/f_holz.htm = www.holzabsatzfond.de

A Németországban 1953-ban alapított köztestület létének mai jogalapját a Faértékesítési alapról szóló 1998. évi törvény adja. E törvény alapján a fűrész-, furnér- és rétegeltlemeziparban felhasznált hengeresfa után az áru értékének 8 ezrelékét kell az alapba befizetni. Ebből 5 ezreléket fizetnek az erdőgazdálkodók és 3 ezreléket az ipar és a kereskedők. (Csak összehasonlításként: a FAGOSZ tagdíj 2 tized ezrelék. Továbbá, ha a Magyarországon évente feldolgozott rönk mennyiségét csak 1 millió m³-re és átlagárát 10 ezer Ft-ra veszem, akkor a 8 ezrelék nálunk évi 80 millió Ft-os forrást jelentene a közösségi famarketingre.) A Holzabsatzfond 2000-ben kereken 20,5 millió DEM forrást használt fel, ami kb. 2,7 MdFt-nak felel meg. Itt tehát adó jellegű, speciális célokat szolgáló, minden az adott tevékenységet folytató vállalkozóra kötelező befizetésről van szó.

A HAF a német fagazdaság központi marketing eszköze. Feladata: modern eszközökkel és módszerekkel új piacok feltárása bel- és külföldön, valamint, hogy a természetes anyagot a fát a betonnal és a műanyaggal szemben erősebb helyzetbe hozza. A szervezet hirdetések és közönségkapcsolati munka mellett piac- és értékesítés (marketing) kutatást folytat, valamint faépítési szaktanácsadást és faipari kutatást folytat.

Az érdekeltek pályázhatnak támogatásért a HAF-nál. A főbb támogatási célok:

- kis és közép erdészeti és faipari cégek piaci és értékesítési helyzetének javítása,
- a fa imidzsének javítása, új termékprofilok kialakítása,
- a hazai erdők fakitermelési tartalékainak mozgásba hozása és hasznosítása.

A HAF a project költségek egy részét finanszírozza, ez legfeljebb 50% és maximum 25 ezer Euro (kb. 6 ¼ millió Ft.)

A súlypontok: az értékesítési szervezet javítása, eladási tanácsadás, kommunikáció, állandó tájékoztatási helyek

2001. évi LIGNA vásáron folytatott beszélgetésből:

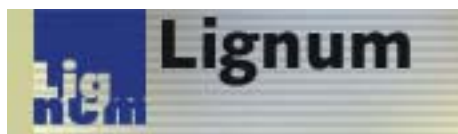
A HAF mögött a munkát az AG Holz, az Arbeitsgemeinschaft Holz emberei végzik, ahol 15 főállású és 15 külsős munkatárs van, valamint szükség szerint számos további szakértő áll rendelkezésre. Ők maguk is általában aktív faépítők. A dolog lényege a faépítés propagálása volt és most is ez a súlypont. A HAF félállami formáció. (köztestület) Magánál a HAF-nál mintegy 10 fő dolgozik.

Az 1953-ban alapított szervezet a 60-as évektől kezdett igazán hatékonyan működni. Akkoriban kézműipar volt a faiparban. Már akkor rájöttek, hogy cégsemleges marketing kell mindazok felé, akik a fáért vagy ellene tesznek. A célcsoportjuk az építőmérnökök, az építészek, építési hatóságok, az építtetők és általában minden az építésben érdekelt szervezet vagy személy.

Az AG Holz-nak nincsen közvetlen cég tagsága, hanem a faipari szövetségek tartoznak tagi körükbe. Például erős támogatójuk az Ácsszövetség, a Fakereskedők Szövetsége, a VDMA (faipari gépek). A fával összefüggésben Németországban körülbelül 300 szövetség tevékenykedik.

LIGNUM

<http://www.lignum.ch>

A LIGNUM a svájci erdészeti és faipari szövetségek ernyőszervezete, föderációja és koordinálja tagjai tevékenységét. A tartamos versenyképességért dolgozik, közös stratégiát alakít ki a közös célok eléréséhez. Képviseli tagságát, valamint tárgyalópartner a

tervezők, befektetők és vállalkozások felé,
a médiában és a nyilvánosság előtt,
a kutató és képzést folytató intézetek esetében,
a gazdasági szervezeteknél,
a politika és hatóságok szintjén.

Hasonló tevékenységet folytat, mint a német HAF, pontosabban az AG Holz.

Proholz

<http://www.proholz.at>

pro:Holz

A PROHOLZ évi költségvetése 2,18 Millió Euró (kb. 550 millió Ft). Tagjai:

rendes tagok

Fachverband der Holzindustrie Österreichs
Bundesgremium des Holz- und Baustoffhandels

pártoló tagok

Präsidentenkonferenz der Landwirtschaftskammern Österreichs
Bundesinnung der Zimmermeister
Bundesinnung der Tischler
Interessenverbände der Holzwirtschaft

A fenti szervezeteken keresztül adják össze az osztrák erdészeti és faipari vállalkozások a PROHOLZ éves költségvetését.

Holland Faipari Szövetség

A szövetség számos tevékenysége között hatékony eszköz, hogy faépület versenyeket írnak ki, tehát az országban legjobban sikerült faépületeket részletes dokumentáció segítségével kiállítják és szakmai zsűri értékeli ezeket. A nyertes sorozatról aztán plakátot nyomtatnak, amit széles körben terjesztenek a szak és nagyközönségnek.

A fentiek a folyamat főbb elemeit és néhány fontosabb szereplőjét mutatja be azzal, hogy ebben a terjedelemben mélyebb ismertetésbe és elemzésbe nem lehetett menni. Éppen ezért ahol csak lehetett, szerepelnek az Internet címek, melyek segítségével a további ismeretek hozzáférhetőek, illetve személyes kapcsolatok is létrehozhatóak. Remélem, hozzájárulhattam ezzel a hazai közösségi famarketing fejlődéséhez.

Készítette: Mócsényi Miklós, főtitkár
2002. szeptember 9.
miklos.mocsenyi@fagosz.hu